

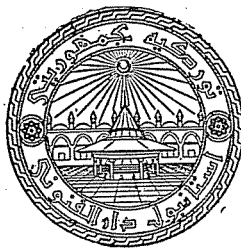
دوره پنجم صافی

پنجمی سنه

دَارُ الْفُنُونِ
الکتابخانه و مکتبہ جامعہ

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

تشرین ثانی — ۱۹۲۶

شهرزاده باشی — اوقاف مطبعه سی

۱۹۲۶

لایک اخلاق ، لایک تربیه

[در قائمك « اخلاقى تربیه » نامندهكى
اثرينك ايلك ايكي فصله ترجمه سيدر]

په داغوژی ، تربیه علمی دکلدرد . په داغوژی نظریه لریخی تام معناسیله علمی تدقیقاته
توافق ایدک پرنسیدلر کې تلقی ایتمه مک ایچون بوفرقی کوزه تمک ضروریدر . علم ممکن
اولدینی قدر احتیاط ایله حرکت ایتمک مجبوریتنده در ؛ معین برزمان ظرفنده مطلقا عملی
بر نتیجه یه وارمق مجبوریتنده دکلدرد . حال بوکه په داغوژینک بودرجه صبرلی اولغه حق
یوقدر ؛ زیرا بکله مکه وقتی اولمایان حیاتی ضرورتلره تطابق ایدر . محیط داخلنده حصوله
کان بر تحول بزدن ، کنديسنه مطابق بر حرکت طلب ایتدیکی زمان بو حرکت تأخیر
ایدیله مز . په داغوژی متخصصنک یابه بیله جکی ویایمق مجبوریتنده بولوندینی شی ، علمک ،
زمانک هر آنده ، فعلی اداره ایتمک ایچون امرینه آماده بولوندیردینی بوتون معطیاتی ممکن
اولدینی قدر اهتمام ایله طوبیلا مقدر ؛ کنديسندن بوندن بشقه برشی ده ایسته نه مز .

فقط په داغوژی بر علم اولما مقله برابر ، بر صنعت ده دکلدرد . فی الواقع صنعت اعتیادلردن ،
عمللردن ، تعضو ایتیش مهارتدن عبارتدر . تربیه صنعتی ، په داغوژی دکل ، مرینک
اهلیت ومهارتی ، معلمک عملی تجربه سیدر .

بونلر بر بوندن اوقدر صریح صورته فرقی شیلردر که بر انسان اینی بر معلم اوله بیلیرده
په داغوژی نظریاتنه پک آز مستعد اوله بیلیر . نه (مونته نی) ه ، نه ده (روسو) یه بر صنفک
اداره سنی امنیت ایدمزدک . « پستالوزی » نک مکرر موفقیتسنز لیکلری ده ، تربیه صنعتنه
پک ناقص بر صورته واقف اولدینی اثبات ایدر . بناء علیه په داغوژی ، صنعت ایله
علم آراسته متوسط برشیدر . صنعت دکلدرد ، چونکه تعضو ایتیش اعمالک بر منظومه سی
دکل ، بو اعماله عائد فیکرلر منظومه سیدر ، نظریه دن مرکب بر هیئت مجموعه در . بو
جهتدن علمه یا قلاشیر . یالکیز ، علم نظریه لرینک یکانه غایه سی شائینی افاده ایتمک اولدینی
حاله په داغوژی نظریه لرینک دوعرودن دوعروه موضوعی ، خط حرکتی سوق
واداره ایتمکدر . بونظریه لر ، بالذات فعل اولما مقله برابر بوقعله حاضر لارلر و بوکا چوق
یاقیندرلر . بونلرک حکمت وجودی فعلده در . په داغوژینک عملی نظریه اولدینی سویله مکله
ایشته بو مختلط ماهیتی افاده ایتمک ایسته دم . په داغوژیدن بکله نه بیلن خدمت لک ماهیتی ده

فکرلره ، حسله و اعمال اوزرینه استناد ایدن بر تربیه ، خلاصه صرف عقلی (راسیونالیست) بر تربیه در . بوقدر مهم بر یکیک ، اوزمانه قدر موجود فکرلری تشویش ایتهدن ، مکتسب اعتیادلری شاشیرتمدن ، تربیوی اصوللر مرکز هیئت مجموعه سنده یکی بر طاقم تربیاتی استلزام ایتهدن ، وبالنتیجه اورتایه یکی مسئلهلر چیقارمادن حصول بولامازدی . بوراده ، برربینه ضداحتراصلری تولید ایتک کبی الیم برطالعہ مظهر اولان مسئلهلره تماس ایتدیکیمی بیلیورم . فقط بومسئلهلره عزم ایله تماس ایتهمک ممکن دکلدنر . نه کبی شرائط داخلنده ویرلمسی لازم کلدیکفی تصریح ایتهدن ، اخلاقی تربیه دن بحث ایتک ، کندی کندیمیزی دها اولدن ، مهم واهمیتسر عمومیتلر ساحه سندن چیقمامقه محکوم ایتک دیمکدر . بوراده آرایه جغمز شی ، اخلاقی تربیه نک عمومی صورتده انسان ایچون دکل ، بزم زمانمزه و مملکتتمزده یاشایان انسانلر ایچون نصل اولسی لازم کلدیکی در . چوجقار مرکز اکثریتی عمومی مکتبلرده یتیشیور . ملی انموذجک اک خالص نکمبانی بومکتبلردر و بومکتبلر اولمیدر ؛ نه اولورسه اولسون ، مکتبلر ، عمومی تربیه نک ناظم برمه قانیماسی کیدر . بناء علیه بوراده بالخاصه مکتبلردن ، و اخلاقی تربیه نک مکتبلرده طرز تانی و تطبیقندن بحث ایده جکز . اساساً امینم که بومسئلهلرک تدقیقنه بر پارچه علمی دوشونجه ایله باشلانیرسه بونلری ، هیچ براحتراض اویاندیرمادن ، هیچ بر مشروع قناعتی رنجیده ایتهدن تدقیق ایتک قولایدنر .

اول امرده ، تمامیه عقلی (راسیونل) تربیه اخلاقیه نک ممکن اولدیفی ، علمک اساسفی تشکیل ایدن موضوعه ده ، یعنی عقلیه جی (راسیونالیست) موضوعه ده مندرجدر . بوموضوعه ده شوصورتله بیان ایدیه بیلیر : شأیتده (réel) هیچ برشی یوقدر که عقل بشره کلیاً سرکش تلقی ایدیه بیلسین . بومبداء « موضوعه » نامفی ویرمکه ، حقیقت حالده غایت مناسب بر تعبیر قوللانمش اولویورم . فکر ، ایلك دفعه اوله رق شأیتی کندیسنه رام ایتک تشبثنده بولوندیفی زمان - اکر فکر بشر طرفندن کائناتک بوايلک فتحنده ایلك باشلانغیچ وارسه - بومبداء بر موضوعه صفتی حائزدی . علم تأسس ایتمکه باشلادیفی وقت ، علمک ممکن اولدیفی ، یعنی اشیا ناک علمی یا خود عقلی - چونکه علمی و عقلی تعبیرلری مترادفدر - برلسانله افاده ایدیه بیله جکفی بر موضوعه اوله رق اورتایه قومشدنر . فقط اوزمان ، آنجق فکرک معجل بر حرکتدن ، موقت بر فرضیه دن عبارت اولان بوموضوعه ، تدربحاً علمک بوتون نتیجه لرله اثبات ایدلمش بولوندی .

بوصورتله تعین ایتش اولور . عمل دکلدر ، بناءً علیه عملدن مستغنی قالاماز . فقط اونی تنویر ایده بیلیر . تأمل ، مسلکی تجربهیه فائدهلی اولدینی درجده اوده فائدلیدر . اگر په داغوژی مشروع ساحه سنک حدودینی تجاوز ایدر ، تجربه یرینه قائم اولمغه ، تطبیق وظیفه سیله مکلف اولانلرک میخانیک برصورتده تطبیق ایدیورمه جکلی حاضر رچته لایزمغه قالقارسه کیفی برطاقم انشاآته تردی ایدر . فقط دیگر طرفدن ، تجربه هر نوع په داغوژی ملاحظه لرندن صرف نظر ایدر سه ، اوده اوکئی آردینی کورمه ین و بیله بکندن شامایان کور بر اعتیاد حالته تردی ایدر ، یا خود معلوماتی ناقص ، اصولسز بر ملاحظه نک پیشنه طاقیلیر . زیرا ، نهایت الامر په داغوژی ، تدریساته خدمت ایدر ، ممکن اولدینی قدر ائی بر اصوله وائی معلوماته مالک بر ملاحظه دن بشقه برشی دکلدر .

بومتقدم مسئله حل ایدلد کدنصکره اخلاقی تربیه مسئله سنه کله یلیرز . بومسئله ینی اصول دائره سنده تدقیق ایده بیلیمک ایچون ، ظن ایدیورم که اول امرده بوکون نه صورتله موضوع بحث ایدلدیکئی تعین ایتک لازمدر . زیرا بومسئله بزم خصوصی شرائط داخلنده عرص وجود ایدیور . فی الحقیقه عنعنوی په داغوژی سیستمزک بوقسمنده درکه ، بحث ایتدیکم بحران اعظمی شدتی بولشدر . بونک سببی ایجه آکلامق لازمدر .

موضوع اوله رق اخلاقی تربیه ینی انتخاب ایدیشم ، یالکز په داغوغلرک بومسئله ینه دائماً عطف ایتدکلی برنجی درجده کی اهمیتدن ایلری کلمیور ؛ بومسئله بوکون خاصه مبزم شرائط داخلنده موضوع بولونیور . فی الحقیقه ، صوکه درسده بحث ایتدیکم بحران ، عنعنوی په داغوژی سیستمزک بوقسمنده اعظمی شدتنه واصل اولشدر . تزلزل ، بلکه اک زیاده بوساحده درین وعینی زمانده اک زیاده وحیمدر ؛ زیرا اخلاقی تربیه نک مؤثریتی تنقیص ایده جک ، بو تربیه نک تأثیرینی دها شبهه لی بر حاله قویاجق هرشی ، اخلاق عمومیه ینی تامنبعدن تهلکه ینه قویار . بناءً علیه بر په داغوژی متخصصنک نظر دقته بوندن دها مبزم برصورتده معروض قالان برمسئله یوقدر .

حقیقت حالده اوزون مدتدنبری قوه حالنده موجود ، حتی یاریدن فضله بتحقوق ایتش اولان بوضعیتی احداث ایدن دکل ، فقط ظاهره چیقاران ، یکریمی سندهنبری مملکتتمزک کچبردیکئی بویوکه په داغوژی اختلالیدر . مکتبلرده چو جو قلمزده صرف لادینی « لائیک » بر تربیه ویرمکی قرارلاشدیردق : لائیک تربیه دن مقصد ، ادیانک استناد ایتدیکئی مبادیدن هر هانکی بریاردیم واستعانه ینی کندی کندینه منع ایدن ، وآنچق یکانه عقل ایله قابل مدافعه

اخلاقی حیات حادثه‌لرینی طبیعی ، یعنی عقلی حادثه‌لر کبی تدقیقه تشبث ایتمیشدر . اکر اخلاق ، عقلی برشی ایسه ، اکر عقله عائد فکیرلری وحس‌لری حرکت کتیریورسه بونی فکیده وسعیه‌لرده تثبیت ایتمک ایچون عقلک قاورایامابه‌جینی اصوللره مراجعت نهدن ضروری اولسون ؟

صرف عقلی برتربیه یالکیزمنطفاً ممکن اولمقله قالماز ، فقط عینی زمانده بوتون تاریخی تکامل‌مزمده بونی آمردر . شبهه‌سز ، برقاج سنه اول تربیه آنسزین بواسطه‌تقاصق آلمش اولسه‌یدی ، بوقدر آتی برتحولی ماهیت اشیانک استلزام ایتدیکنندنشبهه ایدیه‌بیلیردی . فقط حقیقت حالده بوتحول ، منشأی نوعما تاریخک منشألرینه قدر چیقان تدریجی بر انکشافک نتیجه‌سندن عبارتدر . عصرلردنبریتربیه لائیکه‌شیور . بعضاً دنیلورکه ابتدائی اقولمک اخلاقی یوقدر : بوادعا ، تاریخی بر خطا ایدی . کندیسنه مخصوص براخلاقی اولمایان قوم یوقدر ؛ یالکیز ابتدائی جمعیتلرک اخلاقی بزم اخلاقز دکلدر . بوجعیتلرک اخلاقی تمیز ایدن شی ، ماهیتی اعتباریه دین اولماسیدر . بوندن شونی قصد ایدیورمکه ، بوجعیتلرده اک کثیر واک مهم اولان وظیفه‌لر ، انسانک دیکرانسانلره قارشی وظیفه‌لری دکل ، انسانلرک آلملرینه قارشی وظیفه‌لریدر . باشلیجه مجبوریتلر ، همجنس‌نه حرمت ایتمک ، اوکا باقق ، یکدیگره یاردیم ایتمک دکل ، آلملره مدیون اولدینی شیلری ویرمک ، وحقی لزومنده اولنلرک شرفنه نفسنی فدا ایتمکدر .

بشری اخلاقه کلنجه ، ابتدائی جمعیتلرده بو اخلاق جزئی مقدارده برطاقم برنسیلردن عبارتدر . بونلره عدم رعایت خفیف بر صورتده تجزیه ایدیلیر . بوجعیتلر ، اخلاقک آنجق اشیکننده در . قدیم یونانستانده بیله ، قتل ، جراثم سلسله درجاستنده ، پک آغیر اولان دینسزلک فعللرینک پک آشاغیسنده برموقع طوتاردی . بوشرائط داخلنده اخلاق تربیه ، بالذات اخلاق کبی آنجق دینی اوله‌بیلیردی . برتربیه‌نک موضوعی ، هرشیدن اول انسانه موجودات دینییه قارشی نه‌صورتله حرکت ایده‌جکینی کوسترمکدن عبارت اولان برتربیه ، یالکیز دینی مفهوملر استنادکاه اوله‌بیلیردی . فقط یاواش یاواش بشری وظیفه‌لر تکثر ایدیور ، صراحت کسب ایدیور ، ایلک صفه کچور ، حالبوکه بالعکس دیکرلری سیلنمکه باشلايور . دنیه‌بیلیرکه بونتیجه‌نی اک زیاده‌تسریعه خدمت ایدن خرسیتیانلق دینی در . ماهیتی اعتباریه بشری بر دین اولان خرسیتیانلق - چونکه الهنی بشرینک سلامتی نامنه اولدیریور - اوکره‌تیورکه انسانک اللهه قارشی باشلیجه وظیفه‌سی ،

علم ، واقعہ لک یکدیگرینہ عقلی مناسبترلہ مربوط اولہ بیلہ جکئی ، بومناسبترلہ کشف صورتیلہ اثبات ابتدی . شہہ سز بر چوق واقعہ ل و اردرکہ - حتی چوق دیمک بیلہ کافی دکلدر ، نامحدود مقدارده واقعہ ل و اردرکہ ، هنوز علم ایچون مجهولدر ؛ حتی بونلرک ہمسنگ کشف ایدیلہ بیلہ جکئی ، برآن اولوبده علمک تمام اولہ جغئی واشیانک کلیتی تام بر صورتده افاده ایدہ بیلہ جکئی بزہ ہیچ برشی تأمین ایدہ من . بالعکس ہرشی شوظئی تقویہ ایدیورکہ ، علمک ترقیسی ہیچ بر زمان نہایت بولایہ جقدر . فقط عقلیہ مبدای ، علمک ، بوتون شأنیتی ، بوتون حقیقتلری باشند آشاغی کشف ایدہ بیلہ جکی اداسندہ دکلدر ؛ یالکز ، شأنیٹک ہیچ بر قسمک ، ہیچ بر نوع حادثانک غیر قابل اقتحام بر صورتده علمی دوشونجہیہ ارجاع ایدیلہ میہ جکئی ، یعنی حادثاتی ، جوہرلری اعتباریلہ غیر عقلی تلقی ایتمکہ حقمز اولدیغی رد وانکار ایدیور . عقلیہ مسلکی ، علمک ، معلومک صوگ حدودینہ قدر وارییلہ جکئی ہیچ بر زمان فرض وتصور ایتور ؛ یالکز ادعا ایدیورکہ ، معلوم داخلندہ ہیچ بر حدود یوقدرکہ علم اوئی ، ہیچ بر زمان تجاوز ایدہ مسین . بوصورتلہ تلقی ایدلیدیکی تقدیرده عقلیہ مبدای بالذات علمک تاریخیلہ اثبات ایدلمش دیمکدر .

علمک طرز ترقیسی شونی کوستریورکہ : ہیچ برحد ونقطہ تعیین ایتک قابل دکلدرکہ اوندن صوکرہ آرتق علمی ایضاح ممکن اولماسین . علم ، کندیسنی احاطہ واحتوا ایچون چیزیلن بوتون حدودی قولایلقلہ آشویرمشدر . علم ، کندیسنی ایچون ممکن عد ایدیلن الصوگ حده واصل اولدینی ظن ایدلیدیکی زمان ، آزچوق اوزون برمدت صوکرہ ینہ ایلری حرکتنہ دوام ایتمش وکندیسنہ ممنوع ظن ایدیلن ساحلرہ کیرمشدر . فیزیک وکیمیا بر دفعہ تأسس ایتد کدنصکرہ علم اورادہ توقف ایدہ جک ظن ایدیلیوردی . حیاتیات ساحسی علمی دوشونجہنک قدرتی خارجندہ قالان اسرارانکیزمبدألرہ تابع کبی کورونویوردی . بونکلہ برابر ، فیزیک وکیمیادن صوکرہ ، حیاتیات (بیولوژیک) علملریده شکل ابتدی . صوکرہ ، روحیات تأسس ایدہ لک ، روحی حادثہ لکده عقلیتی اثبات ابتدی . اخلاقی حادثہ لکده بویلہ اولمادیغی فرض ایتدیرمکک ہیچ برشی یوقدر . تک باشنہ قالہ جق بویلہ بر استننا ، ہردرلو استنناجلرہ مخالفدر . عقلک ترقیانہ قارشی قونیلحق ایستہ نیلن بوصوگ مانعہنک دیگرلرندن دھا فضلہ غیر قابل اقتحام اولسنہ ہیچ برسبب یوقدر . حقیقت حالده بر علم تأسس ایتمشدر ، هنوز باشلانغیچدهدر ، فقط

عقلیشدیرمک ایچون ، لائیکلکک خارجنده قالان هر شیئی تربیه دن چیقارمق کافیدر . ساده جه برطرح و اخراج عمایه سی ، عقلی اخلاقی هر دورلو فضولی و طفیلی عنصرلردن تمیزله مک نتیجه سی کویستره جکدر . ظن ایدلدی که آنالرمزک اسکی اخلاقی تدریس ایتک ، فقط دینی هیچ بر مفهومه مراجعت ایتمه مک کافی کله جکدی . حالبوکه حقیقت حالده یاییله جق ایش دها مغلق ایدی . آرزوایدیلن غاییه واصل اولوق ایچون بسیط برطرح عملیه سنه توسل ایتک کافی دکلدرد ؛ درین برتحول ضروریدر .

شبهه سز ، اگر دینی رموز ، اخلاقی شأئنه ساده جه خارجدن انضمام ایتش اولسه ایدی ، کندی کندیسنه کفایت ایده جک عقلی بر اخلاقی صافیت وانفراد حالنده بولوق ایچون بودینی رموزی بو اخلاقدن چکوب چیقارمق کافی کلیردی . فقط حقیقتده بوانکی نوع اعتقادلر و اعمال منظومه سی یعنی اخلاق و دین ، تاریخنه یکدیگریله چوق صیقی بر صورتده مربوط بولنیشلردر ، عصرلردنبری بربری ایچنه پک گرفت اولمشلردر . بناءً علیه بونلر آراسنده کی مناسبت ظن ایدلدیکی کبی خارجی وسطی قالمامشدر و بر برندن بوقدر آز مغلق بر اصول ایله آریلامازلر . اونو تماملیدر که دها دون هرایکی سنکده کلید طاشی بردی ، چونکه دینی حیاتک مرکزی اولان الله ، نظام اخلاقی نکه ده اک علوی ضامن ایدی . دین وظیفه لرله اخلاق وظیفه لری آراسنده کی مشترک نقطه نک ، هرایکی سنکده برر وظیفه ، یعنی معناً مجبوری الاتباع عمللر اولدینی نظر دقته آلیزسه ، دین ایله اخلاق آراسنده کی بوقسمی التصاقه حیرت ایتمه ملیدر . بناءً علیه انسانلرک ، عینی و بر موجودده ؛ یعنی موجود آلهیده ، هر دورلو معنوی مجبوریتک منبعی کورمکه سائق اوله لری غایت طبیعیدر . اوحالده ، بوقرابت و بوقسمی ذوباندن دولای دینی و اخلاقی سیسته ملرک بعض عنصرلرینک بر بریه مزج اوله رق نکه بر سیسته م تشکیل ایده جک درجه ده بر برینه یا قلاشمه لری ، بعض اخلاقی فکرلرک بر طاقم دینی فکرلرله برلشهرک بر برندن غیر قابل تفریق بر حاله کله لری و اخلاقک دین خارجنده هیچ بر موجودیت و شأئنه مالک اولماسی و یا بوطر زده کورو نویی قولایقله آکلاشیلیر . بالنتیجه اخلاقی و تربیه اخلاقیه یی عقلیشدیرمک ایچون ، اخلاقدن دینی اولان هر شیئی چیقارمق و برینه باشقه بر شیء اقامه ایتمه که اکثفا اولونورسه ، تمامیه اخلاقی اولان عنصرلری ده چیقارمق تهلکه سی غیر قابل اجتناب بر صورتده باش کویستر . اوزمان عقلی و اخلاق نامی آلتنده ، آنجق فقیرلشمش و رنکی اوچش بر

همچونسته قارشی انسانلق وظیفه لرینی ایفا ایتمکدر . تام معناسیله دینی برطاقم وظیفه لر ، یعنی صرف الوهیت حطاب ایدن عبادت لر حالا موجود اولقله برابر ، بونلرک اشغال ایتمکدری موقع ، کندیلرینه عطف ایدیلن اهمیت کیت کیده آزالقده در . انسانلرک ایشله یه بیله چکی اک بیوک قباحث آرتق کناه دکلددر ، حقیقی کناه ، اخلاق قباحثله تمیزج اولغه باشلایور .

شبهه سز ، الله اخلاقده مهم بر رول اوینامقده دوام ایدیور . اخلاقه حرمتی تأمین ایدن ، و اخلاقه قارشی تجاوزلری تجزیه ایدن اودر . اخلاق استهداف ایدن حقارتلر ، اوکا قارشی واقع اولمش حقارتلردر . فقط الله آرتق اخلاقک آنجق نکهبانیدر . اخلاق انضباط اولنک ایچون دکل ، انسانلر ایچون احداث ایدلمشدر . او، آنجق بو انضباطی مؤثر قیلمق ایچون مداخله ایدر . اوحالده ، وظیفه لرمنک محتواسی ، دینی مفهوملردن کلی مقیاسده مستقل بولونویوردی ؛ بومفهوملر وظیفه لرمنی تحت ضمانه آلیر ، فقط تأسیس ایتمز . پروتستانقله برابر اخلاقک مختاریتی ده فضلّه تبارز ایدر ، چونکه اصل دینک حصه صی آزالیر الوهیتک یکانه حکمت وجودی اخلاق افعوله لریدر . اخلاق ، اللهک موجودیتنی اثبات ایچون ایلری سورولن یکانه دلیلدر . روحیه فلسفه سی، پروتستانقلک اثرینی تعقب ایدیور . حال حاضرده مافوق الارض جزالرک لزومنه قانع اولان فیلسوفلر آراسنده بیله ، اخلاقک باشند باشه هر دورلو آلهیات تلقیسندن آزاده اوله رق انشاسی قابل اولمادیقنی قبول ایدنلر یوق کیدر . بوصورتله ، بدایتده ایکی سیستمی بربرینه ربط ، حتی مزج ایدن رابطه کیت کیده که وشه مشدر . بناءً علیه محققدرکه بورابطه یی قطعی صورنده کسر ایتدیکمز کون تاریخک طوتدینی استقامت داخلنده حرکت ایتدک . اوزون زماندنبری حاضرلانش بر اخلاق وارسه اوده بودر . فقط بوتشبت ممکن ضروری اولقله ، ایرکچ کندیسنی جبراً قبول ایتدیرمکله ، حتی وقتسز اولدیفنی ظن ایتدیره چک هیچ بر سبب موجود اولماقله برابر مشکلاتسزده دکلددر . بومشکلاتی آکلامق لازمدر ؛ زیرا بومشکلاتی کندی کندیمزه کیزله مه مک شرطیله درکه اقیحام ایده بیلیرز . شمیدی یه قدر وجوده کتیریلن اثری تقدیر ایتمکله برابر ، شونی ده سویله یه بیلیرز که ، اگر بوایش چوق قولای وچوق بسیط ظن ایدلمسه یدی شمیدی ده ایلری کیدر ، ده صاغلام اولوردی . فی الحقیقه اخلاق دیندن آپران بوحرث ، صرف منفی بر صورتده تلقی ایدلمشدر . ظن ایدلدی که ، تربیه یی لائیکلشدیرمک ،

متعال صفتنه اشتراك ایدر و بوندن دولای دیکر اشیایه نظر آبی مثل عد ایدیلیر . فقط بودینی مفهوم یرینه باشقه بر مفهوم اقامه ایتهدن ، اخلاقده بوکا مراجهتدن متادیا منع نفس ایدیلیرسه ، اخلاقك بونیم دینی ماهیتی هن درلو اساسدن عاری کورونور ، چونکه اخلاقك عنعنوی تملی تشکیل ایدن فیکردن - باشقه تمل اقامه ایدلکسزین - صرف نظر ایدلمش اولور . بوصورتله اخلاقك تملی همان همان انکاره تمایل ایدیلیر ؛ حتی اوزمان اخلاقك شأینتی حسن ایتک بیلله امکانسزدر . حالبوکه ، پک نمکندرکه اخلاق ماهیت اشیاده مندمیج اولسون . پک نمکندرکه اخلاقی قاعده لرده الوهیت کبی متعال بر مبدأك و تمامیله دینی مفهوم ملرك موجودیتنی استلزام ایتکسزین منطقی بر صورتده قابل تحقق و ایضاح اولدینی حالده اخلاق نامنی ویره بیلله مدیکمز شیلر واردر .

اخلاق قاعده لرینه عطف ایدیلن بو عالی رتبه ، شمدی یه قدر آنجق دینی مفهوم ملر شکلی آلتنده افاده ایدلمش ایسه ، بوندن ، شمدیدن صوکره باشقه صورتله افاده ایدلملری ممکن اولمادینی نتیجه سی چیقماز ؛ بناء علیه ، اوزون بر اعتیاد نتیجه سی صبی بر صورتده متساند بولوندینی بودینی فیکر لرله برلکده اخلاقك ده محو و نابود اولماسنه دقت ایتیلدر . ملئر ، اخلاقی کندی کندیلرینه ایضاح ایتک ایچون بونی الوهیتك بر شعله سی ، بر انعکاسی عد ایتیلر دییه ، اخلاقك باشقه بر شأینته ربط ایدیلله مه سی لازم کلز ، بوشأینت صرف تجربی اوله بیلیر و اخلاق بو شأینت داخنده باشقه درلو ایضاح ایدیلله بیلیر و اساساً الله فیکری ده احتمال که بوشأینتک تمالی بر افاده سیدر . بناء علیه اگر اخلاقی عقلیلشدیر رکن ، اخلاقك بو مقدس صفتی محافظه ایدلز و بوصفت چو جوغه عقلی بر شکل آلتنده محسوس اوله جق بر حاله افراغ ایدلمزسه ، چو جو قله ، عظمت طبعیه سندن ساقط اولش بر اخلاق تلقین ایدلمش اولور . عینی زمانده ، بالذات مرینتک ده ، قلبلری ایضتمق ، و ذهنلری ایضاظ ایتک ایچون محتاج اولدینی (اوتوریته) ولایت «سلطه» و حرارتك بر قسمی آلدینی منبیه قورومتق تهلیکسه معروض قالیر . زیرامعلمك ، عالی بر شأینت نامه سوز سوله دیکی حقه ده کی قناعی کندیلینی شخصی قی فوقه اصطاء ایدیور و اوکا بر فضله قدرت بخش ایدیوردی . اگر مریدیه بو حسی ، باشقه طرزده قابللره دوکهرک محافظه ایتدیرد مزسه که ، نفوذسز و جانشز بر اخلاق تربیه سی ویرمک تهلیکسه معروض قالیرزه .

ایشته ، اخلاقی تربیه یی دینی رموزدن آیرارق لائیکلشدیرمکه تشبث ایتدیکمز وقت ، نظر مزه عرض وجود ایدن ایلك مثبت و معضل مسئله لرك هیئت مجموعه سی بونلردر .

اخلاق الدہ ایدیلیر . بناءً علیہ بوتہلکدیه قارشى قویق ایچون یالکز خارجی بر تفریق ایله اکتفا ایدلهملیدر . دینی مفهوملرک ایچینه قدر نفوذ ایدهرک ، اوراده غائب اولمش و کیزلنمش کبی دوران اخلاقی شأیتلری آداملیدر؛ بو اخلاقی شأیتلری اوزادن چیقارالمی ، نه دن عبارت اولدقلرینی بولمالی ، کندیلرینه خاص اولان ماهیتی تعیین ایتلی و بوماهیقی عقلی بر لسان ایله افاده ایتلیدر . خلاصه بو قدر اوزون زماندنبری اک اساسلی اخلاقی فکرلری طاشیمش اولان بودینی مفهوملرک عقلی بر قائممقامنی کشف ایتلیدر .

بوفکری بر مثال ایله تصریح ایدلم :

اوزون اوزادییه تحلیله لزوم قالمادن ، هر کس قولایلقله حس ایدرکه ، نسبی بر نقطه نظر دن ، اخلاقی نوع دن اولان حادثه لر ، عالمده آیری بر ساحه تشکیل ایدر . اخلاقک اوامر و قواعدی ، انسانه خصوصی بر حرمت امرایدن بر اشارتی حامل کیدر . کرک حیواناتک ، کرک انسانلرک بدنی ویا روحی تشکلاته ، مادی عالمه عائد بوتون قناعتلر بوکون سربست صورتده مناقشه ایدلدیکی حالده اخلاقی اعتقادلرک ، سربست بر تنقیده معروض قالسنی قبول ایتیمورز . مثلاً بر چوجوغک ابوینه قارشى بر طاقم وظیفه لری اولدیغنی ، حیات بشره حرمت لازم کلدیکنی اوکمزده رد و انکار ایدن بر آدم بزده ، علمی بر حقیقی انکار ایتمش بر آدمه قارشى دویدیغمز نفرتدن چوق فرقلی و هر نقطه نظر دن بر کافرک بر مؤمن روخنده او یانیدردینی نفرت مشابه بر نفرت او یانیدرر . اخلاقی قاعده لره عدم رعایتک او یانیدردینی حسله ، علمی دوشونجه قواعدینه یا خودمسلکی فن قاعده لرینه علی العاده مخالفتمک او یانیدردینی حسله هیچ بر صورتله قابل تشبیه دکلدر . بو صورتله اخلاق ساحه سی ، اسرار انکیز بر سد ایله چوریرلمش کیدر ؛ دینی ساحه مؤمن اولمایانلرک تعرضدن نصل وقایه ایدیلیورسه ، بوسدده اخلاقی ساحه یی کنیدیسه حرمتسنلک ایدنلردن اوزاق بولوندرر . اخلاق ساحه سی ده ، دین کبی مقدس بر ساحه در . بوساحه نك محتوی اولدیغنی هر شی خصوصی بر وقاره مالکدر ؛ بو وقار اونلری اختیاری فردیتلرمزک فوقه چیقار ، اونلره بر نوع متعال موجودیت بخش ایدر .

انسانک شخصی مقدس اولدیغنی ، اوکا حقیقی بر حرمت لازم کلدیکنی دائماً سوبله میورمی یز ؛ دین و اخلاق حقیقی بر صورتده بر اشمش اولدجه بوقدسیت صفی قولایلقله ایضاح ایدیه بیلیر ، چونکه اوزمان اخلاق ، طبقی دین کبی ، هر مقدس شیئ منبئی اولان الوهیتک بر فرعی ، بر تجلیسی در . الوهیتدن صادر اولان هر شی اونک

هرهانسكى برترقى حصوله كلدكجه ، عىنى زمانده يكي اخلاقى تمايللر ميدانه چيقار ، عدالته قارشى دها بويوك راشتيyak حصوله كلير ، وجدان عامه ده مظلّم تمايللر بليرمكه باشلار . بويكي حسانتك انكشافنى كشف ايتمه دن ، بوانكشافي حاضرلامه دن واوكا براسستقامت ويرمه دن تربيه نى عقلايشد يرمك تشبثنده يولونان مربي ، وظيفه سنك برقسمنى ايفالايتمه مش اولور . ايشته بوتك ايچوندركه ، آتالرمزك اسكى اخلاقى تفسير ايله اكتفا ايدمه ز . فقط بوندن ماعدا ، يكي نسللرك ، مبهم صورته متوجه بولونقلرى يكي مفكوره نى آكلامه لرينه يارديم ايتلى واونلرى بواسستقامته توجه ايتليدر . مريتك يالكز ماضى نى محافظه ايتسى كافى دكلدر ، استقبالى حاضرلامليدر .

اساساً بوشرط ايله دركه اخلاقى تربيه بوتون خدمتى ايفا ايدمه بيلير . اكرچوقولره ، بشريتك عصرلردنبرى ايچنده ياشاديني بوسطى اخلاقى فكرلر هيئت مجموعهنى تلقين ايتمكه ا . كتفا ايدلير . بردرجه به قدر فردلرك خصوصى اخلاقى تامين ايدلش اولور . فقط ، بو ، اخلاقيتك اصغرى شرطيدر وبرملت بونكله اكتفا ايدمه ز . بزم ملتزم كې بويوك برملتك اخلاقى حال صحتده اولمق ايچون ، افرادملتك كثرىتك ، اك قاباتعرضلردن ، قتللردن ، خرسزقلردن ، هر نوع حيله لردن كافى درجه ده اوزاق بولومسى يتشمز . انسانلر آراسنده كى آليش ويريشلرك صورت مصلحانه ده ، هيچ براختلافه سبب اولمادن جريان ايتديكى ، فقط فضله برشيئى اولمايان برجميت ، ينه اوسط براخلاقيه مالك ديمكدر . بوندن فضله ، برجميتك اوكنده ، متوجه وعازم اولديني برمفكوره بولونليدر . برجميتك ياپاجق رايشى ، تحقق ايتديره جك برايلسكى ، باشقه لرينه دوقونه حق برخيرى ، بشريتك ميراث اخلاقيسنه علاوه ايديله جك با كر برخدمتى اولمليدر . ايشسزلك فردلر ايچون اولديني كې جمعيتلر ايچون ده فنا نصيحتيجي در . فردى فعاليت ، نه ياپاجقنى بيلمه ديكي زمان كندى عليه نه متوجه اولور . برجميتك معنوى قوتلرى غيرمستعمل قاليرسه ، ايفا ايديله جك برآره متوجه بولونمازسه اخلاقى استقامتلردن انحراف ايدر ، مرضى ومضر اولور . وبرانسان مدنيلشدكجه سعى كنديسنه نه قدر لزوملى اولورسسه عىنى صورته جمعيتلرك فكري واخلاقى تشكيلاتى دها يوكسك ودها معضل اولدقجه . بوميزايد فعاليتلرينه يكي غدارل تدارك ايتمه لرى اودرجه ضروريدر ، بناء عليه بزمكى كې برجميت ؛ مكتسب عدايدلن اخلاقى نتيجه لره ساكنانه بر تملك ايله اكتفا ايدمه ز . باشقه نتيجه لر كشف ايتليدر . مريتك ، كنديسنه توديع ايديلن چوقولرى بويكي كشفلره حاضرلامى ، جدلرنتك

برشئی چقاروب آتمق کافی دكلدر اونك یزینه باشقه برشی اقامه ایتلیدر . انسانلرك شیمدی به قدر آنحق رموز دینه شكنده تصور ایتكی او كرنككری بومعنوی قوتلری كشف ایتلیدر ؛ بونلری تمثالارندن آییرارق ، نوعا عقلی چبالاقلقلربله میدانه قوبلی واساطیری هیچ برمتوسطه مراجعت ایتهدن چوجوغه بونلك شأینتی حس ایتدیرمك چاره سنی بولمیدر . اكر اخلاقی تربیهك ، عقلی اولقله برابر ، كندیسندن بكه ن بونون تأثیرلری حصوله كتیرمسنی ایستورساق اول امرده بوكا غیرت ایدلمیدر .

فقط بوده کافی دكلدر- ونظردقتمزه عرض وجود ایدن مسئله لر یالكر بونلردكلدر . اخلاقك ، عقلیشیركن عناصر مرکه سندن بعضلرینی غائب ایتهمسنه دقت ایتدكدن باشقه لایكه شمه دولایسیله یكی عنصرلرله زنكینلشمه سی ده لازمدر . یوقاریده بحت ایتدیكم ایلک تبدل ، اخلاقی فكرلرمزك آنحق شكانه واصل اوله یلییوردی . فقط اخلاقك بالذات اساسی ده درین تحولانه اوغرامه دن قالاماز . زیرا لایك بر اخلاقك ده لایك بر تربیهك تأسیسی ضروری قیلان سبیلر ، اجتماعی تشکیلاتمزه کی اك اساسی سبیلره اوقدر یاقیندن مربوطدر كه ، بوسبیلر بالذات اخلاقك جوهرینه ، وظیفه لرmerz محتواسنه ده اجرای تأثیر ایدر . فی الحقیقه تمامیه عقلی بر تربیه اخلاقیهك لزومنی بابالرمزدن فضله برقوتله حس ایدیشمزه سبب ، هیچ شبهه سزدر كه دها عقلیه طرفداری ، راسیونالیست اولما سزدر . عقلیه مذهبی (راسیونالیزم) ، فردیتجلكك شكلرندن بریدر : فردیتجلكك متفكر شكلیدر . عقلیه مسلکی ایله فردیتجلكك ، برندن آری ایکی حالت فكریه دكلدره بری دیگرینك مقابل طرفیدر . فردی دوشونجه بی دینی قیوددن آزاده ، حر بر اقق آرزوسنی دویق ، صورت عمومیه ده فردی حر بر اقق آرزوسنی دویق دیمكدر . فکری اسارت ، فردیتجلكك مجادله ایتدیکی اسارتلردن بریدر . فردیتجلكك هر انكشافی نتیجه سنده وجدان اخلاقی یكی فكرلره قارشى آچیلیر ومطالبنده دها مصر اولور . زیرا وفردیتجلكك هر ترقیسی نتیجه سی اوله رق انسان لیاقتی حقنده دها یوكسك برتلقی ، دها انجه برمعنا حاصل اولدیغندن ، فردیتجلكك تكامل ایتدكجه ، وقتیه حقسنزلقنی حس ایتهدیكز مناسبات اجتماعیه بزه انسان لیاقتنه منافی یعنی حقسنز كورونور . متقابلا ده عقلیه جی ایمان فردیتجی حسیات اوزرینه عكس تأثیر ایدرواونی ایقاظ ایلر . زیرا حقسنزلق ، غیرعقلی وباطلدر ، وبالنجه ، عقلك حقوقنه قارشى دها حساس اولدكجه ، حقسنزلقه قارشى ده دها حساس اولورز . بناءً علیه ، اخلاقی تربیهك دها فضله عقلیشمسی یولنده .

ہر ہانکی پر پہ داغ وری مسئلہ سنی فائدہ لی بر صورتہ تدقیق ایتک ایچون بومسئلہ نك معلوملرینی تصریح ایله ایشہ باشلاملی ، یعنی مشغول اولقی ایستہ دیکمز چو جوقلرک ، ایچندہ یاشادقلری زمان و مکان شرائطی ممکن اولدینی قدر نام بر صورتہ تعین ایتلی یرہ بو اصول قاعدہ سنہ مطابق حرکت ایتک ایچون اخلاقی تربیه مسئلہ سنک بزده نه صورتله موضوع بحث اولدینی ایجه تعینہ غیرت ایتدم .

طفولیتده ایکی یاش ، ایکی دوره تفریق ایدیلہ بیلیر : برنجیسی ، باشند نہایتنه قدر عائله ده یا خوداسمنك ده کوستردیکی کی ، عائله مقامنه کین آنامکتبندکی دورہ در ؛ ایکنجیسی ابتدائیہ مکتبندہ کچر ؛ چو جوق بومکتبندہ عائله دائرہ سندن چیقمنه ، عائله یی محیط اولان حیاته آلیشه نه باشلار . بوکا ایکنجی طفولیت دورہ سی نامی ویریلیر . بزم باشلیجه مشغول اولاجغمز تدقیقات ، حیاتک بوصفچه سنہ عائداولان اخلاقی تربیه در . اساساً بودورہ ، اخلاقی سنجیه نك تشککنده حاد بر آندر . بوندن دها اول ، چو جوق هنوز پک کوچو کدر ؛ فکری حیاتی هنوز چوق ابتدائی ، حسی حیاتی چوق فقیر و چوق بسیطدر ؛ چو جوق بودورہ ده اخلاقیتمزک اساسی تشکیل ایدن ونسبہ معضل اولان مفہوملرک و حسیاتک تشککنہ کفایت ایدہ جک بر مادہ روحیه عرض ایتمز . افق فکریسنک غایت دار و صیقیشیق اولان حدودی ، عینی زمانده اخلاقی افقنی ده تحدید ایدر . بودورہ ده ممکن اولان شی ، غایت عمومی بر تربیه مقدماتی ، غایت آزمقدارده بسیط فکرلرہ ، ابتدائی حسیاتہ بر حاضرانق باشلانغیچی در . دیگر طرفدن ، ایکنجی دورہ دن ، یعنی مکتب یاشندن صوکرہ ، اخلاقک تمللری تشکل ایتہ مش ایسنہ ، هیچ بر زمان تشکل ایتمز . اوزماندن اعتباراً یاییلہ بیلہ جک شی ، باشلانیلان اثری اکال ایتک ، حسیاتی دها فضله تقویه ایتک ، بو حسیاتی فکریلشلدیرمک یعنی بو حسیاتہ کیت کیده دها فضله ذکائی نفوذ ایتدیرمکدر . فقط او آنہ قدر اک اساسلی شی یایلمش اولمیدر .

بناءً علیہ نظرلرمن بالخاصہ بودورہ یه معطوف اولمیدر . اساساً بویاش ہر ایکی دورہ آراسندہ متوسط برحد اولدیغندن ، ایکنجی دورہ حقندہ سویلہ یه جکمز شیلر ، لازم کلن تعدیلاتدن صوکرہ ، دها اولکی ویا دها صوکرہ کی دورہ لرده قولایلقلہ تطبیق ایدیلہ بیایر . برطرفدن بودورہ ده اخلاقی تربیه نك نہ دن عبارت اولسی لازم کلدیکنی ایجه تعین ایچون ، بوتربیه نك عائله تربیه سنی فصل اتمام ایدہ رک اونکله ارباط پیدا ایتدیکنی بزده کوسترہ جکمز ؛ دیگر طرفدن ، اخلاقی تربیه نك بالاخرہ نه اولہ جغنی آکلاقی ایچون ،

انجیل اخلاقیسی اسکیدنبری قاپامش بر کتاب کبی کو سترمکدن اجتناب ایتسی، بالعکس چو جو قلدرد بو کتابه بر قاق سطر علاوه ایتک ارزوسنی او باندیرمسی، و اونلری بومشروع حرصی اطمین ایدہ جک حاله قویمسی لازمدر .

شمدی، په داغوزی مسئله سنک بزم ایچون صورت مخصوصده مبرم بر شکله عرض وجود ایتدیکی یچون سویله دیکی ده ائی آکلایه بیلیرسکیز . بونی سویلرکن، بالخاصه اخلاقی تربیه سیسته بمزی دوشونو بوردم، بوسیستم کورو یورسکیز که قسم اعظمی اعتباریله باشدن آشاغی یکیدن انشایه محتاجدر . بو عنعنوی سیسته می آرتق قوللانمیز، چونکه اساساً بوسیستم اوزون زمانلردن بری آنجق کرامت نوعندن بر موازنه سایه سنده، براعتیاد قوتیله دورا بیلیمکده ایدی. اوزون زماندنبری صاعلام تملار اوزرنده دورمایوردی، اوزون زمانلردنبری، وظیفه لرینی مؤثر صورتده ایفایده بیلجک درجهده قوتلی اعتقادله استناد ایتیوردی . فقط بوسیستم یرینه فائده لی بر صورتده باشقه سنی اقامه ایتک ایچون بونی هر کسک نظرند قیمتدن اسقاط ایتک کافی دکلدرد.

بعض ته تیکستلری، عینی زمانده جوهری شأیتلری ده قادی رفق بهاسنه، ازاله ایتک کافی کلز . تربیه طریزمک باشدن آشاغی تبدیلنه توسل ایدلملیدر . قلبلرده آرتق کیت کیده ده ضعیف عکسلر او یاندیران ماضینک الهاملری یرینه باشقه برالهام اقامه ایتلملیدر . اسکی تربیه سیسته منده، حقیقی ماهیتلرینی نظرلردن کیزله یین شکلر آلتنده صاقلی دوران معنوی قوتلری کشف ایتلی، بو قوتلرک حقیقی شأیتلرینی ظاهره جیقارملی، و حاضرده کی شرائط ایچنده نه اوله لری لازم کلدیکنی بولمیدر: زیرا بو قوتلرده بالذات، لایتغیر قالا مالر . فضله اوله رق، بر تربیه اخلاقیه نیک استلزام و عینی زمانده تحریک ایتدیکی تبدیللری ده نظر دقه آلملیدر . بناء علیه، وظیفه یکنظرده کوروندیکندن چوق دهام معضلدرد . فقط بونده، بزی حیرته دوشوره جک یا خود جسارتمزی قیراجق برشی یوقدر . بالعکس، اله ایدیلن بعض نتیجه لرک نا تمام اولسنک اسبابی شمدی ده ائی آکلاشیلیر و بوسیلیر ده ائی امیدلره مساعددر .

آتیلاجق ترقی خطوه لری، قلبلری ضعفه دوشورمک شویله دورسون، اراده لری ده ائی زیاده کرکینلکه سوق ایدرد . یالکیز مشکلاته کوکس کرملی بیلملی در . بومشکلات، آنجق کندیلرینی نفسمزه قارشو کیزله مک ویا کبفی بر صورتده صاوشدیرمق ایسترسه ک تهلسکی اولورلر .

یومشكلا نك نجه نه لردن عبارت اولدیغی سزه کوستردم . اول امرده ، اخلاق ایله دین آراسنده تاریخاً تأسس ایتمش اولان صیقی رابطهلر نتیجه سی ، اخلاق بر طاقم عناصر اساسیه سی واردر که آنجق دینی بر شکل آلتنده افاده ایدلشدرد . بناءً علیه ا کر ، غنغوی اخلاق سیسته مندن ، دینی اولان هر شیئی چیقارمقله ا کتفا ایدرک ، چیقاریلان شیئک برینه باشقه برشی اقامه ایدلرزه ، خاصهً اخلاقی اولان فکرلر وحسلرده چیقارلمش اولور . ثانیاً ، عقلی بر اخلاق ، محتویاتی اعتباریله ، عقلدن غیری بر ولایت استناد ایدن بر اخلاق عینی اولاماز . زیرا ، عقلیه مسلک نك (راسیونالیزم) ر قیلری فرد تخیلکک ر قیاتیله موازی کیدر و بناءً علیه ، عقلیه جیلک ر قی ایتدکجه حساسیت اینجه لشر ، واوزمانه قدر وجدانلر منزی رنجیده ایتمین ، حق لک و وظیفه لک طرز توزیغی ، مناسبات اجتماعی بر حق سز کوسترد . اساساً فردیه و عقلیه مذهب لری نك تکاملی یالکز بر برینه موازی اولمقله قالماز ، عینی زمانده عقلیه ، دیگر نك اوزرینه عکس العمل اجرا ایدرک اونی ایقاظ ایدر ، زیرا حق سز لک صفت ممیزه سی ، ماهیت اشیا به مطابق ، عقله مطابق اولماسیدر . بناءً علیه عقلک حقوق نه دها حساس اولدیغمز مرتبه ده حق سز لغه قارشیدی دها حساس اولما به من قابل دکلدرد . حر دوشونجه نك ر قیسی بوشنه طلب ایدلور ، حر دوشونجه به بوش یره یکی بر ولایت بخش ایدلور ، زیرا حر محاکمه به بوصورتله ویریلن قوتلری ، او غنغولر علمیه استعمال ایدر ؛ او غنغولر که ، بوقوتلر عقلک تأثیری آلتنده بولونما دینی مرتبه ده یاشایه بیلمش لردر . بناءً علیه عقلی بر تربیه تأسیسه تشبث ایدرکن ، بر بردن دها مبهم ایکی نوع مسئله ، ایکی مسئله سه ر یسی قارشیسندد بولونیورز . بر طرفدن ، اخلاقی عقلیه لشدیررکن فقیر لشدیرمه مک دقت ایتک ، دیگر طرفدن ، اخلاق ، دها عقلی اولدقجه استلزام ایتدیکی زنکینلک لری کورمک و بونلری حاضر لاق اینجاب ایدر .

برنجی مشکلا نه قارشیدی قویق ایچون ، دون اولدینی کبی بوکون ده هر دلو حیات اخلاقیه نك اساسی تشکیل ایدن معنوی قوتلری بولق اقتضا ایدر . بومیانده ؛ شمیدی به قدر آنجق دینی بر شکل آلتنده یاشامش اولانلری ده قبله التجربه (آپریوری) استحفاف ایتمه ملیدر . فقط بودینی قوتلرک عقلی افاده لری بی بولمغه مجبور اولملی یز ؛ یعنی بوقوتلرک جوهریه ، هر دلو رموزدن عاری ماهیت حقیقیه لرینه ایریشملی یز . ثانیاً ، بوقوتلر بر کره معلوم اولدقدن سوکره ، بونلرک حیات اجتماعی نك حال حاضریده نه بولملری لازم کله جکفی وهانکی استقامته توجیه ایدله جکلرینی آلاملی یز . بوا یکی مسئله دن ؛ هیچ شبهه

بو تربیه یی ذهنناً استقباله دوغرو اوزاتقی ویاش ، محیط فرقلرینی کوزدمک کافی کله جکدر .

فقط اخلاقی تربیه نك يالکیز ایکنجی طفولیت دوره سنه عائد قسمیله مشغول اولاجغمزی سویله مک کفایت ایتمز . بوراده ، اساس اعتباریله اولسون ، ایکنجی طفولیت عائد اخلاقی تربیه دن بحث ایده جکم کبی ، موضوعی دها فضله ده تحدید ایده جکم . بالخاصه عمومی مکتبلر مزده ایکنجی طفولیت عائد اخلاقی تربیه یی تدقیق ایده جکم ؛ بونک سیبیلرینی ده سزه سویله دم ، چونکه ، مکاتب عمومی ملی تربیه نك ناظم برما کنه سی در واوله اولمیدر لر . اساساً ، اخلاقی تربیه نك هرشیدن اول عائله یه عائد اولدینی حقنده چوق انتشار ایتمش بر قناعت خلافه ، بن بالعکس ، چوجوغک اخلاقی تکملنده مکتبک وظیفه سنک فوق العاده مهم اولدیغنه ومهم اولسی لازم کلدیکنه قائم . اخلاقی حرک بوتون بر قسمی واک یوکسک قسمی مکتبدن باشقه بر یرده ویریه مز . زیرا عائله ، اخلاقه لازم اولان عائلوی حسلری ودها عمومیتله ، اک بسیط خصوصی مناسبتلرک اساسی تشکیل ایدن حسلری ایقاظ وتقویه ایده بیلیر سه ده ، چوجوغی اجتماعی حیاته حاضر لایه حق صورته تأسس ایتمه مشدر . دینله بیلیر که عائله ، تعریفی اعتباریله ، بویله بروظیفه یه غیر مقتدر در . بناءً علیه مکتبی ، تدقیقاً تمزده مرکز اتحاد ایتمکله ، بویاشده اخلاقی تربیه نك بالخاصه مرکز ی عد ایدمک لازم کان نقطه ده اخذ موقع ایتمش اولویورز . مکتبلر مزده یالکیز تمامیله عقلی یعنی ، دینلردن مقتبس هر درلو مبادیدن کلیاً صرف نظر ایدن بر تربیه اخلاقیه ویرمکی کنندی کند مزه قارش ی تعهد ایتدک . بوصورتله ، بزیم ایچون تاریخک واصل اولدیغمز بو آننده موضوع بحث اولان اخلاقی تربیه مسئله سی صریح صورته تعیین ایتمش اولور .

یوقاریده ایضاح ایتدم که بوتشبت ممکن اولدقدن باشقه ضروریدر ، بوتون تاریخی تکامل بونی آمردر . فقط عینی زمانده بویله تشبثک نه درجه معضل اولدیغی کوسترمک ایسته دم . بوندن دولای ، جسامتمز هیچ بر صورتله قیر یلاماز . بالعکس بودرجه مهم بر تشبثک مشکل اولسی غایت طبیعی در ؛ یالکیز آشاغی ، واهیتسز اولان شیلر قولاید . بناءً علیه اشتراک و معاونت ایتدیگمز اثرک بویوکلکنی ، کنندی کند مز ی تأمین ایتمک بهانه سیله کوزلر مزدن کیزله مکده هیچ بر فائده ملحوظ دکدر . بو قدر بویوک بر تبدل یله مترافق بولونماسی قابل اولمایان مشکلاتی قارشیمزده کورمک دها لیاقتی ودها فائده لی بر حرکندر .

اوحالده ، اخلاقك جوهرینی نفسمزده بردن كشف ایتك ایچون ، باطنمزی دقتله مشاهده واستبصار ایتك کافیدر . بناءً علیه اخلاق متخصصی ، کندی کنیدیسی استجواب ایدر ، ووجداننده ازجوق صراحتله کوردیکی فکرلر ، مفهوملر آراسنده ، اخلاقك باشلیجه مفهومی ظن ایتدیکی شو ویا بو مفهومی یاقلار . بعض اخلاقون نظرنده بواساسی اخلاق فکری ، فائده مفهومیدر ، دیکرلری ایچون کمال مفهومیدر ، دیکرلری ایچون ده لیاقت بشریه فکریدر الخ .. اخلاقك فی الحقیقه بتمامها هر فردده موجود اولوب اولمادیغی ، هر فردی وجدانك ، بالاخره انكشاف ایتدیکجه اخلاق سیستمی وجوده کترین بوتون جرثومه لری محتوی اولوب اولمادیغی مسئله-نی شمدیلک مناقشه ایتك ایسته میورم ، آشاغیده کله جك بحثلر بزی بوسه بوتون باشقه برنتیجه یه ایصال ایده جکدر و بونتیجه بی شمدیدن سوله مک دوغرو دکلدرد . عمومیتله استعمال ایدیلن بواصولی رد ایتك ایچون ، بواصولك نه قدر کیفی وانفسی اولدیغی کوسترمك کافیدر . براخلاق متخصصنك ، کندی کنیدیسی استجواب ایتدکن صوکره سوله یه بیله جکی شی ، اخلاق بالذات فصل تلقی ایتدیکی ، شخصاً اخلاق حقه ده ایدبندیکی فکزدرد . فقط براخلاق عالمنك اخلاق حقه ده کی شخصی فکری ، نیچون عوامك حرارت ، ضیا ویا الکتریق حقه ده کی فکرلرندن ده ا آفاقی اولسون ؟ قبول ایدم که اخلاقی هر وجدانده بتمامها مندرج بولونسون .

بوندن باشقه بواخلاق ، فردی وجدانلرده كشف ایتك لازمدر . بزده موجود بوتون فکرلر آراسنده ، اخلاقه عائد اولانلرله اخلاقه عائد اولما یان فکرلری تفریق ایده بیلملیدر . بوتفریق عملیه-نی هانکی قسطاسه کوره یا پاچغز ؟ شوفکر ، اخلاقیدر ، شودکلدرد ، فصل دیه بیلیرز ؟ یاخود ، انسانك فطرتنه موافق اولان شی اخلاقیدر ، می دینله جك ؟ فقط ، انسانك فطرتنك نه اولدیغی امین بر معرفتله بیلدیکمز فرض ایدلسه بیله ، اخلاقك موضوعی فطرت بشرك تحققتندن عبارت اولدیغی نه اثبات ایدر ؟ اخلاقك وظیفه سی اجتماعی منفعتلری تطمین ایتك اولامازمی ؟ اوحالده ، بودستوری اولکینك یرینه اقامه ایتك قابلدر ، دینله جك .. فقط بونی ده نه حقله یا بیلیرز ! ثانیاً اخلاقك صیانت ایتدیکی ، هانکی اجتماعی منفعتلردر ؟ چونکه برچوق اجتماعی منافع واردر : اقتصادی ، عسکری ، علمی الخ ... اخلاقی عمل ، بودرجه انفسی فرضیه لر اوزرینه استناد ایده من : چو جو قلمز نه بورجلی اولدیغمز تربیه یی بودرجه محض جدل انشا آتی اوزرینه تنظیم ایده مه یز .

بوق برنجیسی نظر دقتمزی جلب ایتلیدر . اخلاقیتهک اساسلی عنصرلرینک ؛ اکتساب ایده جملکری تعدیلاتی آرامه دن اول ؛ بو عنصرلرک جوهرلری اعتبارله نه اولدیغنی تعیین ایتلی یز .

اخلاقیتهک عنصرلرینک هانکیلری اولدیغنی صورقمق ، بوتون فضیلتلرک ، حتی اک مهم فضیلتلرک تام بر ایسته سنی وجوده کتیرمک دکلدر : بوندن مقصد ، اخلاقی حیاتک کوکلرینی تشکیل ایدن اساسلی استعدادلری ، حالت روحیه لری آرامقدر ؛ زیرا بر چو جوغنی اخلاقاً تربیه ایتمک ، اونده شو ویا بو خصوصی فضیلتی ، صوکره دیکر بر فضیلتی و ده صوکره بر باشقه سنی اویندیرمق دکل ، بر دفعه وجود بولدقن صوکره کندی کنیدیلرینه ، مناسبات بشریه نک تفرعانه کوره قولایقله تخالف ایدن وعمومی استعدادلری مناسب واسطه لرله انکشاف ایتدیرمک ، حتی باشدن باشه تأسیس ایتمکدر . اگر بونلری کشفه موفق اولورسه ق ، مکتب تربیه سنک معروض فالدیغنی باشلیجه موانعدن برینی درحال برطرف ایتمش اولورز . زیرا ، مکتبک تربیه اخلاقیه نه مؤثر اولدیغندن بعضاً شبهه ایدلسی ، اخلاقی تربیه نک بر جوق مخلف فکزلری ، حسلری ، اعتیادلری استلزام ایتدیکندن ایلری کلیر ؛ اودرجه ده که ، معلمک ، چو جوقلرله تماس ایتدیکی نسبة قیصه زمانلر ائساننده ، بوجوق متنوع فکر ، حس و اعتیادلری ایفاظ و تمیه به وقتی اولمادیغنی قناعتی حاصل اولویور ، یالکز اک مهملری نظر دقته آلتسه بیله ، اودرجه مختلف فضیلتلر واردرکه اگر بونلردن هر بری چو جوقده آیری آیری تمیه ایدلسه ، چوق واسع بر ساحه اوزرنده داغیلمش اولان تأثیر ، بالضروره اقتدارسز اولور . چو جوق اوزرنده مؤثر صورتده تأثیر اجرا ایتمک ایچون - بالخاصه بوتأثیر قیصه بر مدته انحصار ایدرسه - صریح بر صورتده تصور و تحلیل ایدلمش ، معین بر غایه موجود اولمایدیر ؛ قطب وظیفه سنی کوره جک ثابت بر فکر ، یاخود کوچوک بر ثابت فکزلر مجموعه سی اولمایدیر . بوشرا ئط داخلمده ؛ تأثیر دائماعینی استقامتده تکرر ایده جکندن ؛ دائماً عینی بوللری تعقیب ایده جکندن بوتون ثمره سنی ورر . انسان ایستدیکنی ایی ایسته ملی ؛ بونک ایچون ده آزشی ایسته ملیدر . تربیه نک لازم کلدیکی درجه ده قادر و مؤثر اولسی ایچون ؛ اخلاقی مزاجرک اساسنی تشکیل ایدن حساباتی آریوب الده ایتلی یز .

فقط بونک ایچون نه یاعلی یز ؛ اخلاقیونک ، عمومیتله بومسئله نی فصل حل ایتدکلرینی بیلیمورسکزه اونلر شومبدادن باشلا یورلر : هر بریمز اخلاقک جوهرینی نفسمزده حاملز .

امراتمه ديكي وخط جرگتمزك كندى قرارمزه تابع اولدينى درجه ده دخی افغانز ، اخلاقك تقدیرینه تابع دكلدر . بزه بر اقبالان حریت اعتباریله بوفعللردن مسئول اولمايز . نصل ، كلمه نك مستعمل ، حقیقی معناسیله ؛ مدون بر قانون طرفندن منع ایدلمه مش بر فعل جرم عد ایدلیورسه ؛ عینی صورته ؛ اولدن تعیین ایدلمه مش بر قاعدهیه مخالف اولمایان بر فعل ده غیر اخلاقی دكلدر . بناءً علیه دییهیلیرزكه ؛ اخلاق ؛ خطحرکتی اولدن تعیین ایدن بر قاعدهٔ افعال منظومه سیدر . بوقاعده لر ؛ معین احوالده نصل حرکت ایدلمی احباب ایندیكى بزه کوسترر ؛ اینی حرکت ایتك ، اینی اطاعت ایتك دیمكدر . بو ایلک ملاحظه همان همان هر اذعان صاحبك قبول ایندیكى بر مشاهدندن عبارت اولمله برابر ، مهم فقط اکثر یا یلنمه یں بر واقعیه یی میدانه چیقارمغه کافیدر . فی الحقیقه اخلاقیونك اکثریسی اخلاقی ، تك وچوق عمومی بر دستور ایچنه تمامیه سیقارمش کبی کوسترر لر ؛ بونك ایچوندر كه اخلاقك تمامیه فردی وجدانده بولوندیغی ، ویاباطنمزه ساده جه بر نظر عطف ایتكله بوتون اخلاقی اوراده کشف ایدیه یله جگمزی قولایقمله قبول ایدر لر . بوتون اخلاقی محتوی بو عمومی دستور مختلف شکلدرده افاده ایدلیور : (قانت) طرافدارلرینك دستوری ، منفعت فلسفه سی طرافدارلرینك دستورینه بکزه مز ؛ هر نفعیه طرفدارى اخلاق فیلسوفنك ده کندینه مخصوص بر دستوری واردر . فقط بودستورنه شکلده تصور ایدیلیرسه ایدیلرین ، اخلاقیونك هپسی بوکا اخلاقده اك مهم موقعی ویرمکده متفقدر لر . اخلاقك متباقی قسمی بواساسی مبدئك تطبیق قانندن عبارتدر . نظری نامی ویریلن اخلاق ایله ، عملی اخلاق آره سنده کی قلاسیك تقسیم بو طرز تلقی یی افاده ایدر . نظری اخلاقك موضوعی ، اخلاقك بو عالی قانونی تعیین ایتك ، عملی اخلاقك موضوعی ایسه بوقانونك ، حیاته تصادف ایدیلن باشلیجه احوال و شرائط داخلنده نصل تطبیق ایدیه جگنی آرامقدر . بناءً علیه بواصول ایله استخراج ایدیلن متفرع قاعده لرك بالذات بر شأنيق ، حقیقی بر موجودیتی یوقدر ؛ تفرعانه عائد قاعده لر ، بوقانونك استطالهی ، نتیجه سی ، تجربه حادثه لری آراسنده کی انعکاسلرینك محصولیدر . بو عمومی اخلاق قانونی مختلف عائله مناسبتلرینه تطبیق ایدیکز ، عائله اخلاقی الله ایدرسکز ، مختلف سیاسی مناسبتلره تطبیق ایدیکز وطنی اخلاقی بولورسکز الخ . . . بوکا نظراً ، وظیفه لر یوقدر ، تك بر وظیفه ، تك بر قاعده واردر كه بزه حیاته رهبر لك ایدر . وضعیتلرك و مناسبتلرك فوق العاده متنوع و مختلف اولدینی نظر دقته آلیرسه ، بونقظه نظر دن اخلاق ساحه سنك نه قدر غیر معین کوروندیكى آکلاشیلیر .

اساساً بواصول ، هانگی نتیجہ یہ ایصال ایدرسہ ایتسین ، هر رده عینی موضوعیہ استناد ایدر ؛ اوده شودر : اخلاق ، انشا ایدلک ایچون مشاهده ایدلکے محتاج دکلدر . اخلاقک نہ اوله جفتی تعیین ایتک ایچون ؛ اول امرده اخلاقک نہ اولدیغی ، یاخود نه اولمش بولوندیغی آرامق لازم دکلدر . بواصوله کوره اخلاقک قانونلری درحال ، بلا واسطه وضع ایدیلیر . فقط اخلاقه بوامتیاز نره دن کلیور ؟ بوکون هرکس متفقدر که اقتصادی ، حقوقی ، دینی ، لسانی الخ . حادثه لرك نہ اولدیغی ا کلامق ایچون اول امرده بو حادثه لری مشاهده ، تحلیل ، مقایسه ایتک لازمدر . اخلاقی حادثه لرك حقنه دهه بوبولده حرکت ایتمهک ایچون هیچ بر سبب یوقدر . دیگر طرفدن اخلاقک نہ اولمش لازم کله جکینی آرامق ایچون ، اول امرده اخلاق نامی آلتنده یاد ایدیلن شیلرک هئت مجموعه سی نه اولدیغی ، بونلرک ماهیتی وبالفعل هانگی غایه لره تطابق ایتدیکنی تعیین ایتک لازمدر . بنناء علیه اخلاقی ، بر حادثه کی مشاهده ایدلم و حال حاضرده بو خصوصده نه بیلیمک قابلدر ، آ کلا یالم .

اولا ، صورت عمومیه ده « اخلاقی » تعبیر ایدیلن بوتون فعللرده مشترک اولان بروصف تمیز واردر . اوده ، بوتون بوفعللرک اولدن تأسیس ایدلمش بر طاقم قاعده لره مطابق اولماسیدر . اخلاقه موافق بر صورتده حرکت ایتک دیمک ، کنسیدی کندمنزه برقرار ویرمهک لزوم کورمه دن اول ، معین احوالده اتخاذ ایدیله جک خط حرکتی تعیین ایدن بر قاعده یه (norme) کوره حرکت ایتک دیمکدر . اخلاق ساحه سی ، وظیفه ساحه سیدر ؛ وظیفه ده امر ایدلمش بر فعللدر . بوندن ، وجدان اخلاقینک بعض مسئله لر قارشینده قائم یه جنی نتیجه سی چیقارلاملیدر . معلومدر که ، وجدان اخلاقی اکثریا مشکل وضعیتلرده قابلیر ، بر برینه مخالف قرارلر آراسنده تردد ایدر . یالکیز ، بوکی احوالده بیلنمش لازم کلن شی بومعین وضعیته تعلق ایدن خصوصی قاعده نک نصیل تطبیق ایدلمسی لازم کلدیکی در . زیرا ، هر قاعده عمومی بر امردن عبارت اولدیغنه کوره هر هانگی خصوصی احوال و شرائط داخلنده تمامیله و میخانیک بر صورتده عینی طرزده تطبیق ایدیله من . بو عمومی قاعده نک خصوصی احواله نه صورتله تطبیق ایدیله جکینی تعیین ایتک عامل اخلاقی به ، انسانه عائددر . بونده ، فردک تشبته ترک ایدلمش بوش بر ساحه واردر ؛ فقط بو ساحه محدوددر . خط حرکتک باشلیجه اساسی استقامتی اخلاق قاعده سی تعیین ایتشددر . دهها فضله سی واردر : قاعده نک بزی سربست بر اقدینی درجه دهه ، یاپه جغمز شیتک تفرعاتی

فیلسوفلرک ، طبیعتک وحدتی افاده ایتمک ایچون قوردقلری فرضیهلر بالذات طبیعتاً نظراً نه ایسه ، بوعمومی اخلاق قانونی ده بالفعل موجود اخلاقه نظراً اودر . بوقانون حیات نوغندن دکل ، علم نوغنددر .

بوصورتله تطبیقاتده ، بالفعل بونظری کوروشلره ، بوعمومی دستورلره کوره دکل ، خصوصی قاعدهلره کوره کندی کندی کندی سوق واداره ایدیورز ؛ بخصوصی قاعدهلر یالکیز خصوصی بر وضعیق استهلاف واونی ادازه ایدرلر . حیاتک مهم تصادفلر نده بیلله ، خط حرکتیز نه اولدیفنی بیلیمک ایچون ، اخلاقیتمک عمومی مبدأنه باقارق ، صوکره بوقانونک ایچنده بولوندیغمز خصوصی حاله فصل تطبیق ایدلیدیکی آرامایز . معین وخصوصی طرز حرکتلر واردرکه بزم ایچون مجبوری الاتباعدر . عار وحیا دائره سنده حرکتی امر و فجور قرابتی منع ایدن قاعدهیه اطاعت ایتدیکمز زمان ، بوقاعدهتک ، اساس اخلاق وجیزه سیله مناسبتی بیلیرمی یز ؟ عائله باباسی ایسه ک زوجه سز قالدیغمز زمان عائله مزک بوتون اداره سیله مکلف اولورز . او حاله نه صورتله حرکت ایده جکمز آکلامق ایچون نه اخلاقیتمک منها منبعنه ، نه ده ابوت مفهوم مجردینه حقیقه و بوضعیتیزک ایجاب ایتدیردیک خط حرکتی استخراج ایتمک لوزم کورمه یز .

بوصورتله ، اخلاقی چوق عمومی ، و لزوم کورولدیکه تدریجاً تعین ایدن بر شی کی تصور ایتمه لیدر .

بالعکس اخلاق ، معین قاعدهلر هیئت مجموعه سیدر . بوقاعدهلردن هر بری ، اطرافی محدود و معین قالبلر کیدر ؛ خط حرکتیز اوقابلره آقیمغه مجبورز . بوقاعدهلری ، حرکتله کله جکمز صیراده ، دها . یوکسک مبادیدن استنتاج ایدرک انشا ایدمه یز ؛ بونلر موجوددر ، حاضر یا بیلمشدر ، اطرافزده یا شارلر و ایشلرلر . بوقاعدهلر ، مشخص شکلی آلتنده اخلاقی شأنی تشکیل ایدرلر .

بواپاک ملاحظه بزم ایچون بویوک براهیتی حائزدر . فی الحقیقه بوصورتله کورویورز که اخلاقک رولی ، برنجی درجده ، خط حرکتی تعین و تثبیت ایتمک ، افعالیزی کیفی و فردی ساحه دن جیقارمقددر . شبهه سز یواخلاقی قواعدک محتواسی ، یعنی بوقاعدهلرک امر ایتدکلری افعالک ماهیتی ده اخلاقی برقیتمی حائزدر ، وبوندن آشاییده یحت ایده جکمز . فقط مادام که بوقاعدهلرک هپسی انسانلرک افعالی مشظم برحاله صوقعه معطوفدر ، دیمک که بوفعللرک ، یالکیز شویا بوافعال اولسند دکل ، فقط بوندن ماعدا ، صورت عمومیه ده

فقط بویله بر تلقی اشیا نك حقیقی مناسبتلرینی آلت اوست ایدر . اخلاقی ، اولدیی کی مشاهده ایده نك اولور سهق کورور که اخلاق ، اك صیق صورته حاصل اولان مختلف وضعیتلر قارشیسنده انسانلرک خط حرکتی تثبیت ایدن ، صریح و معین ، لایعد بر طاقم خصوصی قاعده لردن عبارتدر . بوقاعده لردن بر قسمی زوج ایله زوج آراسنده کی مناسبتلرک نه اولسی لازم کلدی کی تعیین ایدر ؛ دیگر بر قسمی ، ابونك چو چوقلره قارشیه نه طرزده حرکت ایده جکلرینی کوسترر ؛ بعضیلری اشیا ایله اشخاص آراسنده کی مناسبتلری تعیین ایدر . بودستور عمللردن بعضیلری قانوننامه لرده مندرجدر و صریح مؤیده لره مالکدر بعضیلری ، وجدان عامه ده منقوشدر ، و خلق اخلاقیاتنك وجیزه لر ایله افاده ایدیلیر . و بونلرک مؤیده سی ، قانونده موجود معین جزالر دکل ، بوقاعده لره مخالف حرکتده بولونانلرک معروض قالدقلری تقيیحدر . فقط قانونده مندرج ، یا خود وجدان عامه ده منقوش اولسون ، بوتون قاعده لرک هر برينك کنديلرینه خاص بر موجودیتلری ، کنديلرینه خاص حیاتلری واردر . دلیلده شودر که ، بوقاعده لردن بعضیلری مرضی بر حالده بولونه بیلیر ، حالبوکه دیگرلری بالعکس حال طبعیده در . بر مملکتده عائله اخلاقنك قاعده لری بوقاعده لره ضروری اولان بوتون نفوذ و ولایته ، بوتون متانته مالک اولورلر ، حالبوکه بالعکس وطنی اخلاق قاعده لری ضعیف دوشه بیلیر ، متردد اولور . بناءً علیه بونلر یالکتر شأنی حادثلر دکل ، عینی زمانده نسبتاً مستقل حادثه لردر ، چونکه جمعیتلر داخلنده جریان ایدن وقایعه لر بر لرندن آیری و فرقلی بر صورته متأثر اولورلر . زده قالدی که بونلر ، عینی و بر قاعده نك ساده جه مختلف صفحه لری اولسونلر و بوعومی و تک قانون بو مختلف قاعده لرک بوتون جوهرینی و بوتون نأیتی اولسون . بالعکس ، هر هاتکی صورتاه تلقی ایدلمش اولور سه اولسون و یا ایدیلیر سه ایدیلسین ، بوعومی قاعده در که حقیقی بر شأیت تشکیل ایتمز ، و ساده جه بر تجریددن عبارتدر . هیچ بر زمان هیچ بر وجدان قانوننامه ، هیچ بر وجدان عامه ، نه (قانت) ك آمر اخلاقیینی ، نه ده (به نام) ، (میل) یا خود (سپسر) ك فائده قانونی تصدیق و تأیید ایتمه مشدر . بونلر فیلسوفلره مخصوص عمومی مفهوملر ، نظریاتجیلرک وجوده کتیردیگی فرضیه لردر . اخلاقیاتك عمومی قانونی دیدکلری شی ، اخلاقی شأیتك شه ما طرزنده ، تقریبی بر صورته تصورندن عبارتدر ، فقط بالذات اخلاقی شأیت دکلدر . بونون اخلاقی قاعده لره مشترک اولان اوصاف میزه نك از جوق موفق اولمش بر خلاصه سیدر ؛ حقیقی ، عامل ، مدون بر قاعده دکلدر .

انتظام ، تأمین ایدیلہ بینلمک ایچون ، قوتله تأسس ایتمش اعتیادلره محتاجدر . فقط اعتیادلر ، مہایت اعتباریلہ ، فردک باطنندہ کی بر طاقم قوتلردر . اعتیاد ، بزده تراکم ایتمش ورنوع ذاتی حرکت ایلہ صرف ایدیلن بر فعالیتدر . میل ویا استعداد کی ، حملہ طریقہ داخلدن خارجہ دوعرو کیدر . حالوکہ قاعدہ ایسہ ، بالعکس ، مہیتی اعتباریلہ فردک خارجندہ بر شیدر . قاعدہ یی آنجق بر امر شکلی آتندہ ویا نہایت الامر ، بزہ خارجدن کلن آمری بر نصیحت شکنندہ تصور ایدہ بیلیرز . مثلاً حفظ صحت قاعدہ لرینی نظر دقتہ آلام . بوقاعدہ لر بزہ ، بر علمدن ، ویا دہا مشخص بر صورتدہ ، بوعلمی تمثیل ایدن ، غالموردن کلیر . برمسلكه عائدہ کنیک ، فنی قاعدہ لردہ اویلدہ در . بونلردہ بزہ اصناف غنغنہ سندن و دہا دوعرو ودن دوعرو ویہ ، بزہ بوغنغنہ لر ی نقل ایتدیرن و نظر مزندہ بوغنغنہ یی تمثیل ایدن اسلافدن کلیر . بونک ایچوندرکہ ، عصر لردنبری انسانلر اخلاق قاعدہ لرینی الوہیتدن صادر اولان امرلر شکنندہ تلقی ایتمشلردر . چونکہ بر قاعدہ ، سادہ جہ معتاد بر طرز حرکت دکلدر ، کندی کیفمزہ کورہ تعدیل و تبدیل ایتمکدہ حر اولمادیغمز بر طرز حرکتدر . بر قاعدہ ، بدرجہ قدر و بر قاعدہ اولدینی مرتبہ دہ ، ارادہ مزک خارجندہ در . قاعدہ دہ بزہ مقاومت ایدن بر شی وارددر . بر قاعدہ نک موجود اولسی ویا اولماسی ، یاخود اولدیفندن باشقہ درلو اولسی بزم المزدہ دکلدر . او ، بزم موجودیتزدن مستقل اولہرق ، نہ ایسہ اودر . بر قاعدہ بزم ارادہ مزنی افادہ ایتمک شویلدہ دورسون ، بزہ حاکمدر . اگر بر حسن ویا بر اعتیاد کی ، تمامیلہ باطنی بر حال اولسہ یدی ، باطنی خالاتمک بوتون تحولاتی تعقیب ایتہ مسنہ سبب قالمازدی . شہ سز بعضاً کندی کندمزہ بر خط حرکت چیزہ مز واقع اولور و اوزمان کندی کندمزہ شو ویا بو طرز دہ حرکت قاعدہ سی تعیین ایتدیکمزہ قانع اولورز . فقط ، بورادہ کلہ ، عمومیت اعتباریلہ بوتون معناسی حائر دکلدر . کندی کندمزہ چیزدیکمز ویا لکمز بزم المزدہ اولان بر خط حرکت پروغرامی ، بر قاعدہ دکل ، بر پروژہ در . یاخود ، اگر حقیقہ بر درجہ قدر ارادہ مزک خارجندہ ایسہ ، ذیمک کہ ارادہ مزدن باشقہ بر شیتہ استناد ایدیور ، بزم خارجزدہ بر شیتہ مربوط بولونیور . مثلاً ، طرز حیاتمزدہ شو پروغرامی قبول ایدیورز ، چونکہ بو پروغرام علمک ولایتی حائر در ؛ اوحالہ بو پروغرامک ولایتی وجودہ کتیرن شی ، علمک ولایتی در . بو پروغرامی تطبیق ایتمک ، کندی کندمزہ دکل ، علمہ اطاعت ایدیورز . ارادہ مز ، علمک اوکنندہ اکیلیور .

بر انتظامه تابع اولمسنده اخلاقی بر فائده موجود در. تعبیر دیگر له دیمک اولوپور که خط حرکتی. انتظامه صوقق اخلاقک اساسلی. بوظیفه سیدر. ایشته بونک ایچوندرك غیر منتظم آدم لر، معین مشغولیت لره تابع اولمینی بیلمه یه نلر، افکار عمومی طرفندن دائما شبهه ایله قارشیلانیرلر. زیرا بو کیلرک اخلاقی مزاجی اساسندن بوزوق دیمکدر و بالنتیجه اخلاقی تلی صوگ درجه ده غیر معین و تصادفیدر. فی الواقع بونلرک منتظم ایشلرله اوغراشمق ایسته مهملری، هر درلو معین اعتیاده قارشی نفرت دویدقلمی، فعالیتلری معین قالب لره کیرمکه مقاومت کوستردیکندن، حر قالمق ارزوسنی دویدیغندن ایلری کلیر. حالبوکه بوغیر معین حال، عینی زمانده متادی بر مواز تنسزلکی استلزام ایدر. بو کبی انسانلر حال حاضرده کی انطباعرلرک، او آنده کی تمایللرک، حرکت ایدم جکلمی ائشاده وجدانی اشغال ایدن فکرک اسیریدرلر، چونکه اونلرده، حالی ماضی یه تفوق ایتمکدن منع ایدم جک درجه ده قوتلی اعتیادلر یوقدر. شبهه سز، پک نمکندرکه، مسعود بر حمله بو کیلرک اراده سنی ایی استقامته سوق ایتسین؛ فقط یوه تصادفلرک بر نتیجه سیدر، و تکرار بویله اوله جغنی هیچ برشی تأمین ایدم مز. حالبوکه اخلاق، ماهیتی اعتباریله متادی و زمان داخلنده چوق واسع دوره لر مشاهده ایدم ده کجه دائما کندی کندیسنگ عینی قالان برشیدر. اخلاقی بر فعله، فاعلک شخصی تمایللری نه اولورسه اولسون، بو کون نه ایسه یارین ده اویله اولمیدر. بناء علیه اخلاقی، عینی احوال و شرائط داخلنده عینی فعللری تکرار ایدم بیلیمک خصوصنده بر قابلیتی استلزام ایدر. و بناء علیه بر طاقم اعتیادلر پیدا ایتک خصوصنده بر درجه قدرته، بر درجه انتظام احتیاجنه لزوم کوسترر. حق اعتیاد ایله عمل اخلاقی آراسنده کی قرابت اودرجه ده درکه، هر معشری اعتیاد، همان همان ضروری صورته بر وصف اخلاقی عرض ایدر. بر زمره اجتماعیه داخلنده بر طرز حرکت اعتیاد حالته کیرسه، بو طرز حرکتدن اوزاقلاشان هر شی، اصل اخلاقی قباحتلرک تحریک ایتدیکی نفرتیه چوق یاقین بر تقبیح حسی اویانیدرر. بونلرده، اخلاقی اعمالک مظهر اولدقلمی حرمتیه اشتراک ایدرلر. بوتون معشری اعتیادلر اخلاقی دکدر، فقط بوتون اخلاقی عمللر معشری اعتیاد لدرر. بالنتیجه، اعتیاد اولان هر شیئه عاصی اولان بر آدم، اخلاقیته منافی حرکت ایتش اولور.

فقط انتظام، اخلاقیتهک عنصر لرندن یالکیز بریدر. قاعده مفهومی، ایجه تحلیل ایدیلیرسه، بو عنصر لردن عینی درجه ده مهم اولان دیگر بری ده میدانه چیقار.

بناءً عليه بوكا ، ولايته حرمت حسندن باشقه برحس ، تماميله منفعت كوزه تن ملاحظه لرده قاريشير وبوملاحظه لر بزه توصيه ايديلن فعلك ممكن ويا محتمل نتيجه لر ينك ذاتي ماهيته مربوطدر . فقط اخلاق قاعده لري بوسبون باشقه در . شبهه سز بوقاعده لر مخالف حركت ايده رسه ك ، فنا نتيجه لره معروض قاليرز ؛ هر كس طرفندن تقبيح ايديليرز ، پارمق له كوستريلرز وحتى ، شخصاً يا خود مالا مادي جزالرده معروض قاليرز . فقط غير قابل انكار اوله رق ، دائماً قبول ايدلمشدر كه ، بر فعل اكر بوقا نتيجه لره معروض قالمق انديشه سندن صادر اولمشه ، اخلاق قاعده سنه موافق ده اولسه ، اخلاقي عدايدلمز . بوراده ، فعلك اخلاقي اولسي ، قاعده يه لازم كلديكي وجهه رعایت ايدلمش اولسي ايچون ناخوش بر نتيجه دن ، مادي ويا معنوي بر جزادن اجتناب قصديله ، يا خود مكافات آلمق نيته دكل ، ساده جه اطاعته مجبور اولديغمز ايچون وخط حركتمزك انتاج ايده بيله چكي هر درلو نتيجه لر دن مجرد اوله رق اطاعت ايلي بز . قاعده اخلاقيه ، صرف بر حرمت حسيله ، وآنچق بوسيله رعایت ايدلميدر . بوقاعده نك اراده لر اوزرنده كي بوتون وئيرني ، صرف حائز اولديني ولايتدن ايلري كليز . بوراده عامل اولان يالكوز ولايت در ، واكر باشقه بر عنصر قاريشيرسه ، خط حركتمز اخلاقي صفتي غائب ايدر . ديوروز كه ، هر قاعده امر ايدر ، فقط اخلاق قاعده سي باشدن آشاغي امردر وباشقه برشي دكلدر . بونك ايچوندر كه بزه بوقدر يوكسكدن خطاب ايدر وخطاب ايتديكي وقت ده ، ديكر بوتون ملاحظه لر سكوت ايتلميدر . چونكه ترده هيج محل بر اقرار . بر فعلك محتمل تـايـيـحـي تقدير وتخمين ايتك لازم كلديكي وقت ، تردد محقدر واستقباله دائماً غير معين برشي واردر . احوال وشرائط او قدر متنوع ومتجولدر كه ، هيج برشي اولدن كشف ايديله مز . وظيفه موضوع بحث اولديني وقت ، بوتون بو حساب وتخمينر ممنوع اولديني ايچون ، يقين ده قولاي ، مسئله ده ا بسيطدر . دائماً ظلم وبهم براستقبالي آراشدير مق موضوع بحث دكلدر ؛ يالكوز امر ايديان شئي بيلمك لازمدر : وظفه ، بزه خطاب ايشديكي وقت اطاعتدن باشقه يابه جق شي يوقدر . بو خارق العاده ولايت او كا زه دن كليور ؟ شمديك بوني آرمايورم ، مشاهده ايله ا كتفا ايديورم ؛ بونك موجودي ده غير قابل انكاردر . بناءً عليه اخلاق ساده جه اعتيادلر مظهره سي دكل ، براوامر مظهره سيدر . اول امرده ديوروز كه غير منتظم آدم ، اخلاقاً ناام بر آدم در ؛ آنا رشستر بويله در . آنا رشست كله سي لغوي مناسبنده آليورم وبوكه دن ، معنوي قائمسترك ساييتي حس ايده ميه جك

بومثالدرده کورولویورکه ، قاعده فکرنده ، انتظام فکرندن باشقه برشی واردر :
 بوده ولایت مفهومی در. (notion d'autorité) . ولایتدن (ساطه) مقصد، کندمز فائق
 اولدیغی تصدیق ایتدیگمز هر درلو معنوی قدرتك بزم اوزرمزده اجرا ایتدیگی نفوذدر
 بونفوذ سببیه ، بزه امر ایدیلن وجهه داخلنده حرکت ایده رز . بوده ، بزدن
 طلب ایدیلن فعلك بزی جذب ایتدیگندن ، بو فعله باطنی و نظری ویا مکتسب
 استعدادلرمزدن دولایی متمایل بولوندیغمزدن دکل ، فقط بزه بو فعلی امرایدن ولایتده
 عادنا بزه تحکم ایدن برنوع خاصه موجود اولدیغی ایچوندر . بالرضا اطاعت بوندن
 عبارتدر . ولایت مفهومك اساسی تشکیل ایدن ومعروض قالدیغمز بو آمری قدرتی
 وجوده کترین روحی وتیرهلر هانکیلریدر ؟ بونی برکون آرایه جغز . شمیدیکی حالده ،
 مسئله موضوع بحث دکلدر . بونی حس ایتهمز وبالفعل موجودیتی آلامامز کافیدر .
 کندمز فائق اولدیغی حس ایتدیگمز هر معنوی قوتده ، اراده مزی بوکن برشی واردر .
 بر نقطه نظر دن دینله بیلیرکه ، فعالیتك هانکی ساحه سنه عائد اولورسه اولسون ، تام معناسیله
 هیچ برقاعده یوقدرکه بو آمری خصلته مالک اولماسین . زیرا ، بردفه دهها تکرار
 ایده لم ، هر قاعده امرایدر ؟ بو قاعده یی ایسته دیگمز کی تبدیل وتحویل ایتکده حر
 اولامامزك سبی بودر .

فقط برنوع قاعده لر واردرکه ، اولدرده ولایت تمامیه حاکم بر رول اوینار ؛ بونلرده
 اخلاق قاعده لریدر . حفظ صحت دستور عمللری ؛ مسالکی ته کینك قاعده لری ، متنوع
 حکیمانه خلق دستورلری ، بوتون بونلر ، هیچ شبهه سز حائر اولدقلری اعتبارك بر قسمی
 علمه ، وتطبیق ایدن متحصل تجربه یه عطف ایتدیگمز ولایته مدیوندر . معلومات وتجارب
 بشریه جزینه سی بزه بالذات بر حرمت القایدر . وبو حرمت بو جزینه ك صاحب لرینه
 سرایت ایدر ، نصل که بره ؤمنك دینی شیلره قارشی حس ایتدیگی حرمت راهبلرده
 سرایت ایدر . معافیله ، بوتون بو احوالده قاعده یه توفیق حرکت ایتهمز ، یالکمز ،
 بو قاعده ك صادر اولدیغی ولایته حرمت ایتدیگمز دن ایلری کلز ؛ بونك باشقه بر سبی ده ،
 امر ایدیلن فعلك فائده لی نتیجه لر ویره جك ماهیتده اولمسیدر ؛ حالبو که بونك عکس
 افعال مضر نتیجه لر ویرر . خسته اولدیغمز زمان کندمز بهمه مز ؛ بزه امر ایدیلن طرز
 حیاته توفیق حرکت ایتهمز ؛ یالکمز دو قمتورك اوتوریته سنه قارشی حرمت ایتدیگمز ایچون
 دکل ؛ عینی زمانده بوصورتله حرکت ایده رسه ك ایی اولاجغمزی بیلدیگمز ایچوندر .

علاوه

مجموعه منك كچن نسخه سنده [اوچنجي صاي] (يزیدیلر) نامنده برتبعمز وازایدی . دارالفنون کتبخانه سنده بولنان خالص افندی مرحومک کتابلری میاننده [ماردینلی عبدالسلام افندی] طرفدن صوکه عصرده یازیلش اولان [ام العبر] نامنده کی ماردین تاریخنده بونلره دائر ویریلان معلوماتک بر قسمی بشقه بر کتابده گورمديگمز کی اثرک صاحبي اولان ذانک [يزیدیلر] ایله همجوار اولان (ماردین) اهاالیسندن اولسی دخی کتابه آریجه براهمیت جلب ایدیه جکندن بو کتابک بونلره دائر ویرمکده اولدینی معلوماتی کچن نسخه ده کی [يزیدیلر] نامنده کی مقاله مزه علاوه بروجه زیر عیناً درج ایدیورز :

« (یزیده) دنیلان طائفه امویلر زماننده شامده ظهور ایتشدرکه [خالده ، دنبلیه ، محمودیه ، طاسنیه ، پسپانیه ، کشاغیه] ناملرینی طاشیمقده ایدیلر سده شیمدی »
 « [موسسان ، شریکان ، سنجاریه] وسائر ناملر ایله یاد ایدیلرلر . بونلر شامده ظهور »
 « ایتدکدن صکره کندی وطنلرینه عودتله مذهبلی فی اظهار ایتدیلر کندیلرینی (عدی »
 « ابن مسافر) ک مریدلرندن عد ایدرلرکه (بو عدی بن مسافر) خنفاء مروانیه »
 « حائله سندنر . »

« [فی الحقیقه (عدی بن مسافر) بی امیه خاندانه منسوبدر] کتب سماوییه بی انکار »
 « ایدرلر وشریعتلری طائمازلر کتب سماوییه نک نظام عالم نامنه انسانلر طرفدن یازیلش »
 « اولدینی ادعا ایدرلر . وبوندن طولانی دین عالمیینه ودینی کتابلره بغض ایدرلر . »
 « [جلو - جیمک ولامک ضمیمه] [۱] نامنده کی کتابلرینی (شیخ عدی بن مسافر) ه »
 « اسناد ایدرلر . حالبوکه بوذات بویه بر اثر یارمقدن چوق منزهدر . بو کتاب کندیلرینه »

[۱] بزکچن نسخه ده کی مقاله مزده شیمدی به قدر بوباده یازیلش اولان آئارده اتباعاً بو (جلو) کله سنی عربجه (جلوة) صورتیه یازمش و بو کتابه بو نامک ویرلسی حقنده براوفاق مطالعه ده دخی بولنش ایدک .

الهیات مجموعه سی صای ۴

صورته تشكلی ایتمش بر آدم قصدایدیورم . بر نوع دالتونیزم خسته لغنه مبتلا اولان بر آدم نظر نده بوتون فکری و اخلاقی قوتلر عینی سویده در . شمیدی اخلاقیك باشقه بر منظره سی قارشینده بولونیورز : اخلاقی حیاتك کوکارنده ، انتظام ذوقدن باشقه برده اخلاقی ولایت حسی موجود در . اساساً اخلاقیك بویکی جبهه سی آراسنده ، صیقی برمه ازارنت وارد در ، بونلرک هرایکیسفی ده توحیدایدن وشامل اولان دهامعضل بر مفهوم موجود در که اوده انضباط مفهومیدر . فی الحقیقه انضباطك موضوعی خط حرکتی تنظیم ایتمکدر ؟ بومفهومده ، معین احوال و شرائط داخلنده بالذات تکرر ایدن فعللر مندمجدر ؛ فقط بوده ولایتسز اولاماز . بو ، منتظم بر ولایتدر . بناءً علیه بودرسی خلاصه ایتمک ایچون دییه یلیبرز که ، اخلاقیك ایلک عنصری ، انضباط فکریدر . فقط بوجهلنك معناسنه ایی دقت ایدلم . عمومیتله انضباط ، فائده لی عدایدیان بر طاقم فعللری ایجاب ایتمیدر ایچون فائده لی کورونور . بوفائده لی فعللری ، تحکم صورتیه ایجاب ایتمیدر مک ایچون برواسطه دن باشقه برشی دکلددر ؛ حکمت وجودی بوفعللردر ، ظن ایدیلیر . اگر یوقاریده کی تحلیل دوغروایسه ، انضباطك حکمت وجودی بالذات کندیسنده در ، انسانك انضباطه تابع اولسی بوصورتله مجبور اولدینی فعللردن صرف نظر ، بذاته ایی برشیدر . نیچون ؟ برسؤاله جواب ویرمک ضروریدر ، چونکه انضباط ، قاعده ، انسانلره بلکه ضروری ، فقط هر حالده شایان تأسف بر صیقینی ، تحمل ایدلسی ایجاب ایدن فقط اصغرییه ایندیرلسی لازم کن بر شرکی تلقی ایدیلیور . اوحالده ، انضباط ، اخلاق قاعده سی ، برشردکل ، برخیر یاپان نهدر ؟ کله جک درسه بونی کوره جکشر .

مترجمی : نجم المبه صاده

« شرابی و طرفینک رضا سیله اولدینی صورتده زانی تحلیل ایتمکده در. و بو کتابده یزیدیلره »
 « نماز و اوروج تحریم ایدلمش و یالکمز قلبک طهارتی توصیه قانمیشدر . حج دخی بونلره »
 « حرامدر . بونلرک (فقراء) تسمیه ایلدکلی و (شیخ عدی بن مسافر) ک برادری »
 « (برکات بن مسافر) ک نساندن اولدقلی ادا ایتدکلی شیخلری واردرک بونلره »
 « کندلی زوجه لرینی تسلیم ایدرلر و بونلردن کندیلرینه چوجق کله سنه منتظر اولورلر . »
 « و بوحال کندیلری ایچون بویوک بر شرف تشکیل ایدر . الله تعالی بی یمک ، ایچمک ، »
 « او یومق و سائر ایله توصیف ایدرلر . بونلرک مذهبلی (حلویه) مذهبیه مشاهدر . »
 « خرسستانیله محبتلی واردر . و بونلرک بعضی اعتقاد لرینی استحسان ایدرلر . ظاهرآ »
 « مسلمان کورینرلر . و شر و فتنه دفعی ضمنتده کله شهادت کتیرملرینه جواز و یریرلر . »
 « (شیخ عدی) بی پیغمبرلره تفضیل ایدرلر . و جناب حقلک و پیغمبر مزک (شیخ عدی) نک »
 « حضورنده تذلل ایتدکلی و بونلرک کندیسنه کلوب کیمه لرندن اوصانه رق کندیلرینی »
 « (شیخ عدی) نک استقال ایتدیکی حکایه ایدرلر . و ابایی ملکله تقدیم ایدرلر و ابلیس »
 « حقنده فنا سوز سویلیکی تکفیر ایدرلر . و (یزید بن معاویه) بی پیغمبرلره ترجیح »
 « و تقدیم ایدرلر . (حسن) و (حسین) (رضیما) ی و بونلرک اولاد و احفادی »
 « و علمایی سومرلر . طریقت شیخلرینی و صوفیه یه منسوب اولانلری سودرلر . کندیلر نیجه »
 « شریف عدا ایتدکلی محالره و اشخاصه سجده ایدرلر . (یزیدیه) بوجه آتی درت فرقه در . »

« (۱) (شیخ عدی) بی (یزید) ه تفضیل ایدنلر »

« (۲) (یزید) ی (شیخ عدی) یه تفضیل ایدنلر »

« (۳) (شیخ عدی) اللهدر . دینلر »

« (۴) (شیخ عدی) پیغمبردر و بالعموم پیغمبرلردن افضلدر دینلر »

« بونلر (شیخ عدی) یه (شیخ هادی) دیرلر . و (لالش) ی زیارتی کعبه مکرمه بی »

« زیارتیه معادل طوتارلرک ، بو (لالش) دجله نک شمانده (موصل) قربنده برکویدر . »

« و (شیخ عدی) نک قبری بوراده در . بو کویده کی (عین البیض) دیدکلی پیکارک »

« صوی نظرلرنده (زمزم) صوی مثابه سنده در . بونلرک (لالش) ده بر عالملی واردرک »

« آرزو ایتدیکی کیمسه لرده ؛ یاننده آلتوندن مصنوع بر بوزاغی اولدینی حالدده سنه ده بردقعه »

« کورونیر . و بو عالملی نامنه برچوق اموال جمع ایدرلر . بونا سجده ایتین کندیلر نیجه »

« کافر عد اولنور . »

« خلاصه: بونلرک نه کتابلری ونه دینلری واردر. بونلر بالاتفاق کافر درلر. ننه کیم »
 « (محمد البرقایی الکوردی) و دیگر عالملرک بونلرک کفری حقنده فتوالری واردر. [۱] »
 (ام العبر) خالص افندی کتبخانه سی نومرو ۳۰۷۹

محمد شرف المصباح

[۱] کچن نسخه ده کی (یزیدیلر) نامنده کی مقاله مزک صوکنده متقی درج ایدلش اولان فتوانک
 (۱۷۵۹ هـ) ده وفات ایتمش اولان (الشیخ عبدالله الریتیکی) نامنده برذات طرفندن ویریلش
 اولدینی؛ استاد محترم از میزلی اسماعیل حتی بک افندی نیک کتبخانه سینده (۱۰۴۴) نومرو تختنده
 موجود اولان بوفتوا صورتنک نهایتنده بالاخره گوریلده شد.